

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НОВОМ САДУ
БИБЛИОТЕКА

БУЂАНОВАЧКО ЈЕВАНЂЕЉЕ
РУКОПИС ИЗ 1548.

— електронска изложба —

Нови Сад, 24. мај 2020.

У оквиру традиционалне изложбе

Упознај једну књигу,

коју Библиотека Филозофског факултета
организује поводом

Дана словенске писмености, 24. маја,

ове године представљамо

Буђановачко јеванђеље, рукопис из 1548. године.

Занимљиво је да се овом рукопису траг губи 1962. године и од тада нико не зна где се он налази.

Буђановачко јеванђеље ћете упознати захваљујући фотографијама рукописа и белешкама које је 1937. године направио проф. др Ђорђе Сп. Радојичић.

БУЋАНОВАЧКО
ЈЕВАНЂЕЉЕ
РУКОПИС ИЗ 1548.

Ауторке изложбе
проф. др Светлана Томин и мр Наташа Белић

- *Буђановачко јеванђеље* назив је рукописа који је преписао свештеник Вук у Срему, у селу Буђановци 1548. године.
- *Буђановачко јеванђеље* је веома важан рукопис, јер садржи запис да је преписано са *Четворојеванђеља* штампаног на Цетињу. Од овог *Четворојеванђеља*, као што је познато, није остао сачуван ниједан лист.
- *Буђановачко јеванђеље* јесте главни, мада не и једини, доказ да је ово *Четворојеванђеље* било штампано.
- Због тога је постало део научне расправе о броју инкунабула (четири или пет?) објављених у овој, најстаријој јужнословенској ћирилској штампарији.

- Огроман значај *Буђановачког јеванђеља* може да се изрази у једној реченици:

„Да није нађен тај препис са записом о ‘изводу од форми Црнојевића от сложенија Макаријева’, не би се знало да је у Штампарии Црнојевића штампано и Четворојеванђеље”.

Ђорђе Сп. Радојичић, Поводом једног чланка о старим српским штампаријама, *Српски књижевни гласник*, књ. LX, св. 3, Београд, 1940, стр. 214–215.

Историјат

- *Буђановачко јеванђеље* у науци је познато од 1937. године. До тада се налазило у власништву једног свештеника из околине Винковаца.
- Тома Максимовић, индустријалац и директор фабрике Бата у Борову, купио је овај рукопис и поклонио га српском патријарху Гаврилу Дожићу 1939. године. Након патријархове смрти 1950, *Буђановачко јеванђеље*, као и патријархова библиотека и остатак његове имовине, били су предмет судског спора између родбине, односно наследника покојног патријарха и Српске православне цркве.
- Спор је окончан 1962. и од тада се не зна где се налази *Буђановачко јеванђеље*.

Опис

(потиче од Ђорђа Сп. Радојичића, који је овај рукопис видео 1937. године, нешто касније начинио и извештај број фотографија)

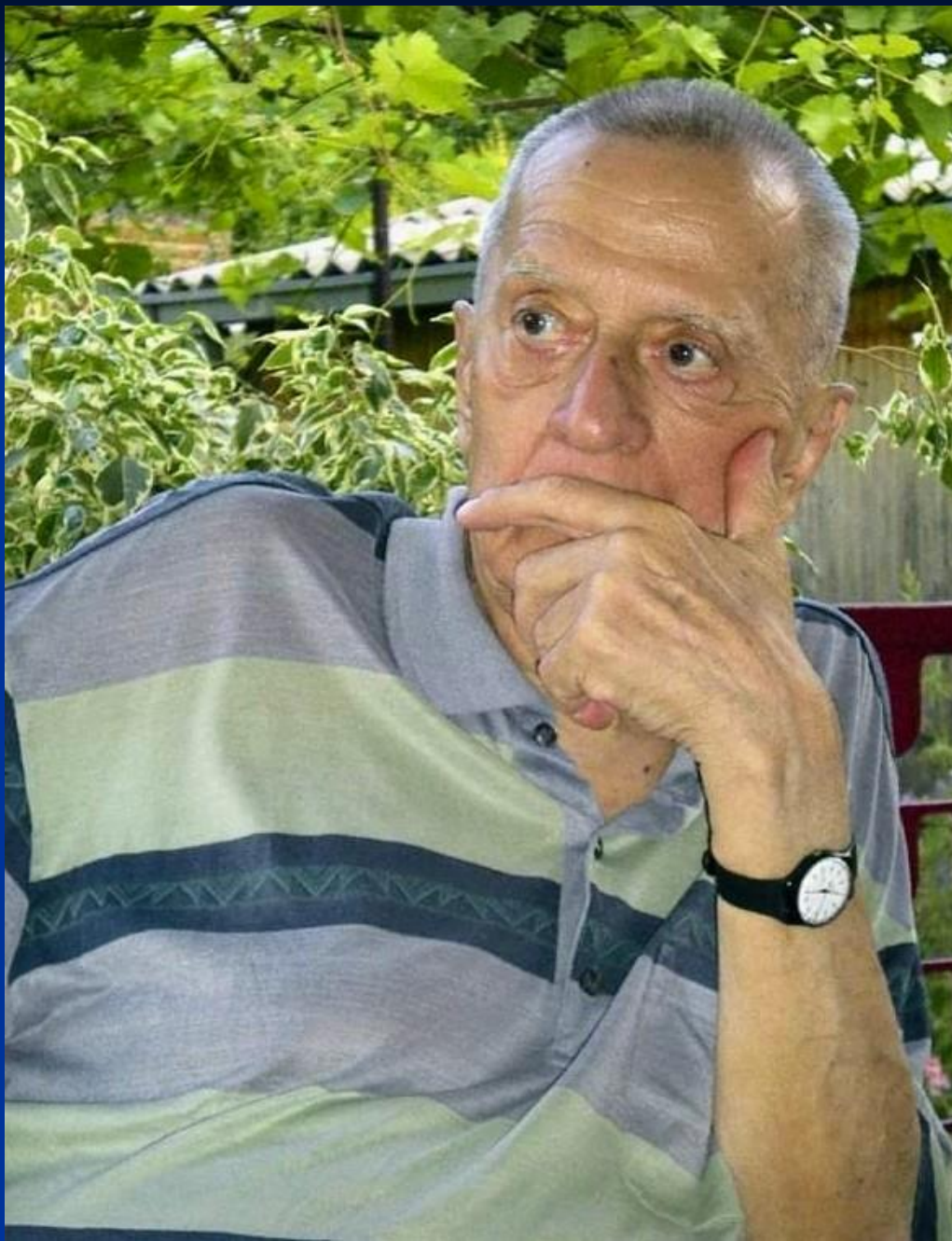
- *Буђановачко јеванђеље* је српске рецензије, писано на хартији, ћирилицом, од 24. маја до 14. августа 1548. Рукопис је укорићен у кожи. Повез је из доба кад је Јеванђеље писано.
- Има 293 листа. Величина листова: 30,5 x 20–21 цм. Величина текста: 21,5 x 12,5 цм. На сваком листу има 21 ред.
- Осим најновијег записа Томе Максимовића о поклањању Јеванђеља патријарху Гаврилу, у рукопису постоје ови записи: Герасим Радович; Василије Себишанович, учитељ – 10 јунија 1822; архиепископу и митрополиту Павлу Ненадовићу писах Захарија Поповић.

- Два професора новосадског Филозофског факултета, Ђорђе Сп. Радојичић и Боривоје Маринковић, највише су се бавили овим рукописом.
- Захваљујући њима, имамо главна сазнања о овом рукопису, његове фотографије, опис, као и литературу.
- Поред тога, дали су огроман допринос проучавању инкунабула и старих штампаних књига.

Видети: Б. Маринковић, *Библиографија о нашем ћириличком штампарству, штампаријама и књигама XV, XVI и XVII столећа*, I–IV, 1988–1992.

Ђорђе Ст. Радојичић
(1905–1970)

Боривоје Маринковић
(1930—2012)

Фотографије *Буђановачког* *јеванђеља*

Фотографије су све што данас имамо од овог рукописа. Потичу из Легата Ђорђа Сп. Радојичића (КЗ-), који се налази у Семинарској библиотеци Одсека за српску књижевност.

ОСВѢЩЕНІЯ АРХІЕПІСКОПА

БЛ҃ГАРСКАГО, ПРѢДНІСЛОВІЕ. ЕЖЕШ
МАТФЕАСТГО ЕУЛІА

Иже оубо прѣже закона шннѣхъ вніи
моу житіе. непнсании и крѣпкими
просвѣщаху се. нѣ утѣхъ моу щесѣ
мисль. дѣхъ аспіеми просвѣщаху се.
и тако вѣдѣху хотѣніа. само
моу шмоу бѣсе доуіоу тѣмъ, оу
стникъ оустома, тако вѣдѣху. Авраа
ма. іакѡвъ, мѡисѣи. помне же нѣ змо
гоше утѣхъ. и ме до ннѣше просвѣща
тисе, но уи тисе шстго дѣхъ. дасть
члѣколюбъ бѣ пнсаниа, да помне снми.
вѣспомни люте того хопѣніа. рече
и хсѣ апѣлш оубо само личѣ бесѣдова.

Уданој синовској
вудави, поклаѣам

У дну се налази запис -
почетак посвете Томе
Максимовића.

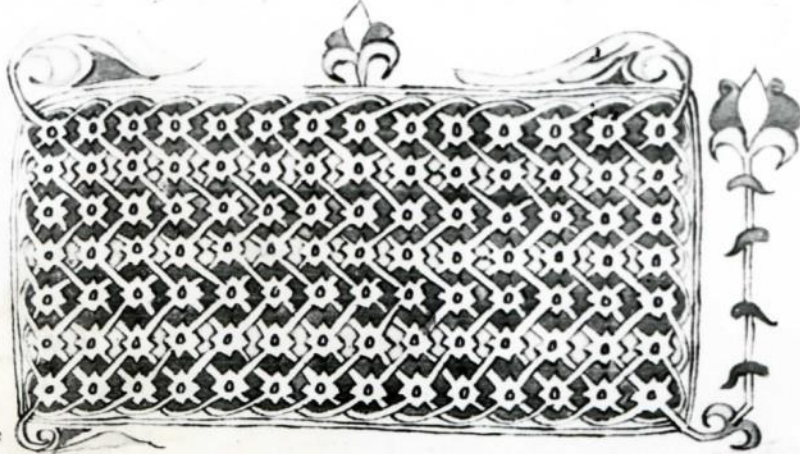

ВЪСНІДІЕ СТОСНІЕ.

ВНІГАРОДСТВА ІУХКА . СЛАВА . А
ВСПАДВА, СНА ІВРАИМЛІА . ІВРАИ
МРОДН, ІСАКА . ІСАКЖЕРОДН,
ІАКШВА . ІАКШВЖЕРОДН, ІОУДОУ,
НБРАТІЮЕГО . ІОУДАЖЕРОДН, ФАРЕСА
ІЗРАИШЛАМАРЫ . ФАРЕСЖЕРОДН, ЕРО
МА . ЕРШМЖЕРОДН, АРАМА . АРАМЖЕ
РОДН, АМНАДАВА . АМНАДАВЖЕРО
ДН, НАССШНА . НАССШНЖЕРОДН, САЛ
МШНА . САЛМШНЖЕРОДН, ВОШЗАШРА
ХАВЫ . ВОШЗЖЕРОДН, ШВНДАШРОУДЫ .
ШВНДЖЕРОДН ІЕСЕА . ІЕСЕНЖЕРОДН
ДДА ЦРА . ДВАДЖЕЦРА РОДН, СОЛО

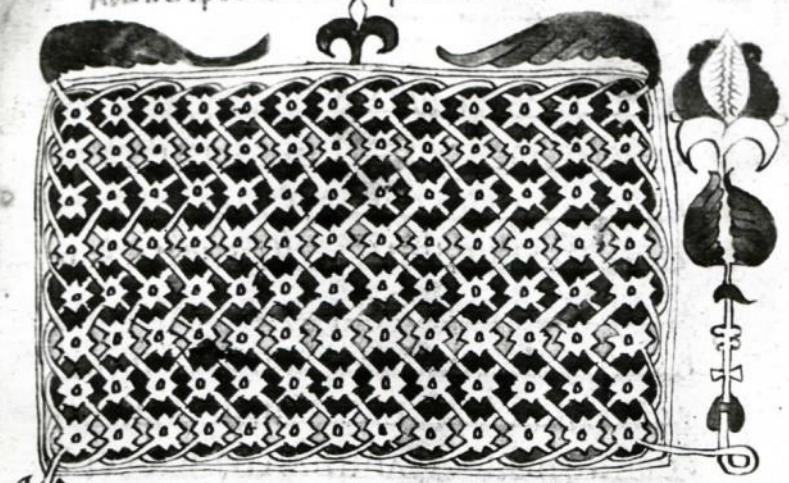
ВЗДІЛЮПРІОЖЬСТВШХВЪМЬ .

Почетак Јеванђеља
по Матеју

СВЯТЫЙ КРЕСТ СЕИСТЯ ^{КА}
ПАРЖАДСТВО ЧТМАГО ПРТЧЕНАУРГІН. ^{ЗА}
СОПЕЖЕ ОУБОМ ПШННАУЕШЕ ЧННН ^А
ТН ПОВѢСТЬ ОЗВѢТВОВАННѢ ВЪ
ПАСАВЕЩЕХЪ. ТАКОЖЕ ПРѢДАШЕ
НАМА НЖЕН ПРѢВАСАМОВНАЦН
Н СЛОУГЫ БЫВШЕ СЛОВЕСН. НЗВОЛН СЕН
МНѢ ПОСЛАДОБАВШОУ БЫШЕ ВЪ СѢХЪ Н
СПАТНО. ПОРЕДОУТЕ БѢ ПИСАТН ДРЪ
ЖАВНЫН ФЕОФІЛЕ. ДАРАЗОУМѢШН
ШНХЖЕ МА ОУЧНА СЕ СЕН СЛОВЕСЕХЪ ОУТВ
РЖАДЕНІЕ. СЕПТЕВРІА. КГ. ЗАЧЕТІЕ
ПРТЧЕ.

Почетак Јеванђеља
по Луки

СВѢТЛОСТЕСУ

ліе. ВЪСТОУЮ НВЕЛНКОУЮ ПЕЛЮПѦХЪ.
РЪМАЧЕЛОВѢСЛОВО. НСЛОВѢКЪ
РЪБОУ. НБѢСЛОВО. СЕВѢНСКОПН
КЪБОУ. ВЪСАТѢМЪБЫШЕ. НБЕЗ
ПЕГО, ПНЧТОЖЕБЪ ЕЖЕБЪ. ВЪ
ТОМАЖНВОТЪБЪ. НЖНВОТЪБЪСКЪ
ТАУКОМЪ. НСВѢТЪВЪТЪМЪСЪВЪТН
ТІЕ. НТЪМАЕГОПЕШЪБЕТА. БЫСТА
ЧЛКЪПОСЛАПЪШЪА НМЕЕМОУ ІШАПЪ.
СЪНРІНДЕВЪСВѢДѢТЕЛСТВО, ДАСВѢ

Ѧ
а

Почетак Јеванђеља по Јовану

ВЪСЕВНДЦОУНІРЪБЛГОМОУВЪОУ СЛАВАН
ВЪЕЛНЧІЕ . ДАЮЩОМОУ СЪКРЪШНТН ВЪСА
КОДЪЛОБЛГО, НЖЕШПЕМАПЧНПЛЕМОУ .
ПРОМОУ СЛАВАНДРЪЖАКАВЪВЪКМВЪКШН .
ПОПЕЖЕ НЖЕ ВЪ ТРОНИ ПОКЛАПАЕМН ВЪ
БЛГО НЗВОЛН ЦРКОВЪ СВОЮ Н СПЛЪПНТН
СТЪМН КНИГАМН ВЪ СЛАВО СЛОВІЕ Н
ПОЛЗУ ПРОЧИТАЮЩИМЪ . АЗЪ ГРЕШНН
МАПШН ВЪ ЧЛВЦЪХЪ СШЕПЫКА ВЪХЪ . ВЪ
ЗРЕКНОВАХЪ ПОСГЪШЕПІЕМЪ ТГО ДХА .
Н ЛЮБОВІЮ ЕЖЕКЪ БЖТЪВЛНМЪ Н СТЪМН
ЦРКВАМЪ . МАПИСАХЪ СІЮ ДШЕ СПСМОУЮ
КНИГОУ , ЧЕТВОРОБЛГОВЪСТІЕ . ЕЖЕ ДХЪ
СТЪМН АПЛЬСКЪМНОУ СТИШОРНГОУ . ВЪ
ПОЗНАПІЕ . Н НСПЛЪПІЕ ПІЕ СЛАВО СЛОВІЮ
ТРІСЛНЧНАГО ВЪ ЕДНІСТВЪ ПОКЛАПАЕ
МАГО БЖТЪА . МЛЮЖЕ ЮМЪЕ , Н СЪЗРА
СТМЪЕ Н СТАРІЕ . ЧЪТОУЩЕ Н ЛНПНШОУ
ЩЕ . ЛЮБВЕ ХВЪ РАДН Н СПРАВЛАНТЕ .
НАС ЖЕ ОУСРЪНО ПОТЪШАВШНХ СЕ НА СІЕ
ДЪЛО БЛЪМАТИ . ДАШЪ БО Н СЛАВЕЩЕ ШЦА

Запис на крају
Буђановачког јеванђеља

нз негожевѣса . спѣ , нмжевѣса . аха
стѣо , онемжевѣса . ѡбладающоу
црѣкомѣ въ амнрѣ црѣо соулнменѣ .
повелѣніемъ архієписѣпѣмъ бѣвѣгра
скѣн нсремскѣн кѣу логіинѣмъ . проу
ахсе ѡсемъ азггренн прѣзвнгерѣ
боука , въсремѣу , набоугановцѣ . зде
оулоучнѣн сѣмнреніе нмѣтъ . тамо
же сѣсѣскѣтѣ ѡзарнмсе , нблпїїоамнѣ .
нсѣписасе вълѣтѣ . зпѣ . кроугаслпцѣ
кн . алоупн . з . стѣо ѡвїїе . боупаслѣ
воу . стѣн пастнѣю . хрѣїапомѣмаспсе
пїе . почесе мѣамїа . кн . дпѣ . нсѣврѣ
шнсе мѣа . авгѣоу . дї . дпѣ . боупашемѣ
слава въ вѣкѣ амнѣа .

сн нзводѣ ѡформн црѣпоєвїчѣ .
ѡсѣложенїа макаріеѣва .

СН ИЗВОДЪ ѠФОРМИ ЦРЬНОЄВІУЪ .
ѠСЛОЖЕНІА МАКАРІЄВА .:

Кључна реченица записа о томе да је рукопис
„извод от форми Црнојевич от сложенија Макаријева”

се посвета писца:

„Ја грешни и најмањи међу људима свештеник Вук, трудих се њомоћу Светога Духа и љубављу њрема божјим црквама. Написах ову душевјасоносну књигу четворојеванђеље, које је Дух Свети њреко ањостолских устију говорио на њознавање и њсѡуњавање и на славу тројичинога Бога у јединству. Молим млађе, одрасле и старије који књиге читају или њишу, њсѡправљајте ради Христове љубави. Да сви заједно славимо Оца из кога је све, Сина њо коме је све, и Светога Духа о коме овиси све. Писано за време владавине царством у свету Цара Сулејмана, дозволом архиеѡвскоѡа београдског и сремскога госѡодина Лонгина, трудио сам се о овоме ја грешни свештеник Вук у Срему у Буђановцима, где се и родих. Написа се године 7056”.

Пасус о владавини цара Сулеј-

„Време”, 13. јануар 1938.
Превод дела записа из
Буђановачког јеванђеља

Тома Максимовић
(1895–1958)
дародавац *Буђановачког*
јеванђеља патријарху
Гаврилу Дожићу

Гаврило Дожић
патријарх српски (1881–1950)

- Избор из литературе о *Буђановачком јеванђељу* можете пронаћи у Дигиталној библиотеци Филозофског факултета:
- <http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/izlozbe/dan-slovenske-pismenosti/2020/izbor>

Хвала на пажњи!

УВАЖАВАЈУ НА ЦЕЖИРН!